

ÎN SPATELE SCENEI:
SPAȚII CULTURALE ÎN
TIMP DE PANDEMIE

SESIUNEA 1

Conținut & participare online

• ARTA

PREZENTĂRI:

Doru Taloș

(REACTOR de creație și experiment)

Spectacole și spectatori online

Anca Caramelia

(Pelicam)

Cum muți un festival în online

Mihai Crăiță

(Eventbook)

Date și tendințe în participarea online

MODERATOR:

Corina Bucea

Începând din martie 2020, participarea noastră culturală a căpătat o nouă dimensiune, una care nu a mai fost un bonus opțional, ci singura variantă posibilă: online. Am organizat sesiunea dedicată conținutului și participării online pentru a arunca o privire în bucătăria câtorva inițiative care să ne împărtășească detalii despre ce programe au dezvoltat în această perioadă, pe de o parte, dar și despre cum a reacționat publicul la turnura pe care organizațiile culturale au fost nevoite să o facă – dinspre prezența fizică înspre alte forme de interacțiune sau participare. În introducerea sesiunii, Monica Sebestyen (Cinema ARTA) a menționat și intenția de a contura, prin discuții deschise, câteva direcții care ne pot da o idee despre ce putem duce mai departe din lecțiile învățate în această perioadă atipică.

Cinema ARTA, la fel ca alte inițiative culturale, a experimentat formate și tipuri de evenimente adaptate crizei, încercând să răspundă limitărilor impuse dar și nevoii de a rămâne în contact cu publicul. Întrebarea care se conturează este însă – cum vom putea duce mai departe, în strategiile noastre viitoare, aceste experimente, astfel încât ele să fie în mod coerent integrate în programele viitoare?

Discuția a pornit de la intenția de a face un tur de orizont al evenimentelor și experiențelor organizatorilor de evenimente în această perioadă, care ne-a obligat să ne reorganizăm, dar și să producem noi tipuri de conținut. Trei exemple diferite au fost punctul de plecare al discuției: Reactor - spațiu independent de teatru, Pelicam - festival de film, Eventbook - platformă online pentru organizatorii de evenimente.

DORU TALOȘ

REACTOR DE CREAȚIE ȘI EXPERIMENT

**Această
perioadă a fost
un șoc, dar și o
pauză necesară**

Doru Taloș (Reactor de creație și experiment) ne-a povestit despre cum ar fi arătat anul acesta pentru Reactor: unul plin de producții noi, deplasări și participări la festivaluri, proiecte în derulare, rezidențe artistice, stagiuni de spectacole. În 2019, Reactor a organizat 195 de evenimente - dintre acestea, 55 au fost în deplasare prin țară, iar 30 de evenimente au fost în festivaluri.

În spațiul de pe Petofi Sandor, ar avea loc în mod normal 20 de evenimente pe lună. Prin comparație, în 2020 toate deplasările au fost anulate, festivalurile amânate, dar printre activitățile care au supraviețuit în programul actual se numără două spectacole produse pentru mediul online sau programele de rezidențe, care pot funcționa în condițiile actuale.

Doru spune că această perioadă a fost un șoc, dar și o pauză necesară, privind retrospectiv. Dacă la începutul anului se conturau suprapuneri de proiecte, dificultăți în a gestiona timpii de lucru în spațiul Reactor, un calendar plin de deplasări, începând din luna martie spațiul a fost închis pentru public, ceea ce a determinat priorități noi și nevoia de reorganizare. Pauza de la evenimentele fizice a fost umplută de lucrări la spațiu, muncă de birou, repetiții pe Zoom, evenimente online, dar și de regândirea unei strategii pentru anii viitori – ceea ce de multe ori pentru producătorii independenți este dificil de strecurat în calendarul anual.

ANCA CAMELEA

PELICAM

Am încercat să păstrăm spiritul festivalului și în formula sa online

Pelicam era pe la jumătatea pregătirilor atunci când pandemia ne-a impus izolare, spune Anca Camelea, rememorând modul în care au urmărit atent evoluția situației din primele luni pentru a-și redirecționa munca de organizare a festivalului.

Axat pe teme precum problemele de mediu, schimbări climatice, probleme sociale sau de justiție socială, Pelicam este organizat în fiecare an în Tulcea și include proiecții de film, sesiuni Q&A, ateliere, expoziții, dezbateri. Anul acesta, festivalul s-a văzut în fața situației de a nu mai putea folosi spațiul fizic și a nevoii de reorganizare. Întreg programul a fost mutat online – nesiguranța cea mai mare reprezentând-o drepturile filmelor selectate – care în aceste condiții de prezentare intrau sub incidența unor noi negocieri, dar și lipsa contactului direct cu publicul, problemele logistice sau retragerea unor sponsori. Miza festivalului a fost să folosească aceste provocări și să le transforme în avantaje. Dar cum faci asta?

Prima abordare formulată de Anca a fost diversificarea publicului. În mod paradoxal, de fapt online-ul oferă posibilitatea atingerii unor categorii noi de public, oameni care de obicei nu sunt dispuși să se deplaseze pentru un festival în alt oraș, sau cei care din diferite motive nu o pot face. Al doilea aspect important al abordării Pelicam a fost încercarea de a păstra cât mai mult din spiritul festivalului în noua lui formulă online. În timp ce multe festivaluri au preferat tipul de conținut VOD, Pelicam a optat pentru un program fix, cu sistem integrat de Q&A și interacțiune cu publicul, ceea ce creează un sentiment de comunitate și încorporează cel mai bine tipul de participare care ar exista în mod normal.

Ce rămâne ca și concluzie din experiența online a Pelicam? Evident, golul lăsat de lipsa experienței unice a filmelor în cinematograful. Deși interacțiunea a existat, efortul pentru a crea cadrul potrivit este enorm – funcțiuni noi, presiune logistică cel puțin nouă, dacă nu mai complicată decât cea a organizării unui eveniment în spațiul fizic. Părțile bune: publicul mai larg – dacă de obicei era dificil să aduci public din toată țara, dispus să facă un drum până la Tulcea pentru a viziona documentare de mediu, acum datele colectate despre public arată că el a fost mai divers – și geografic, și demografic. Nu în ultimul rând, amprenta mai redusă asupra mediului – un efect secundar dar extrem de relevant pentru Pelicam.

MIHAI CRĂIȚĂ

EVENTBOOK.RO

**În viitor,
evenimentele
hibrid pot fi
soluția**

Din perspectiva platformei eventbook.ro, a fost o reală provocare de a gestiona nevoile organizatorilor de evenimente, care la rândul lor au fost nevoiți să își adapteze evenimentele și programul în concordanță cu reglementărilor din această perioadă.

Privind retrospectiv, cifrele arată destul de dramatic în privința evenimentelor cu plată: dacă în aceeași perioadă a anului 2019 (martie – iulie) platforma Eventbook număra peste 8000 de evenimente, în 2020 numărul s-a redus cu 80%. Numărul de bilete a scăzut cu 99.5%, iar încasările au scăzut cu 99.93%. Sportul este categoria de evenimente sistată complet, în timp ce evenimentele de tip conferință au avut cel mai mare succes, demonstrând o capacitate mai mare de a se adapta online.

Dacă filmul sau teatrul au putut migra online, nu au făcut-o însă cu același rezultat ca cele în format fizic. În medie, spectacolele de teatru și film au avut circa 10 spectatori / reprezentație – ceea ce, spune Mihai, e posibil să ne dea de înțeles că abordarea în sine are nevoie de regândire și că doar difuzarea online e posibil să nu fie suficientă.

Punând în balanță tipurile de experiență testate în această perioadă și modul de interacțiune cu publicul cu care suntem obișnuiți, Mihai spune că pe viitor evenimentele hibrid pot fi soluția. Cum putem integra experiența online în modul în care publicul interacționează cu cultura va fi o provocare și în viitor.

Discuție & Concluzii

Prezentările invitaților la forum au stârnit câteva întrebări și teme de reflecție pentru viitor și posibile concluzii ale organizatorilor de evenimente, de luat cu noi mai departe.

ONLINE SAU OFFLINE?

Ceea ce pentru organizatorii de evenimente a devenit clar este conștientizarea faptului că online, față de offline, concurezi cu o lume întreagă. Tipul de conținut online, oportunitățile de a participa la evenimente, existența unor platforme concepute în mod special pentru participarea online fac evidentă necesitatea de a pune participarea publicului într-un context mult mai larg. Dacă această perioadă ne-a arătat cât de dificil este să adaptezi oferta culturală la spațiul online, acest pas s-a dovedit necesar, iar pentru a dezvolta un interes real și o relație puternică cu participanții la evenimente culturale, efortul trebuie susținut de soluții out of the box, cu sens.

Deși e prea devreme pentru a trage niște concluzii clare, Doru Taloș spune că este totuși evident că avem nevoie de produse culturale noi, dar dublate de strategii noi – de promovare, de accesibilizare, de dezvoltare a publicului, care, spune el ‘nu se produce imediat doar pentru că faci accesibil conținut online, este ceva ce trebuie construit în timp, cu mult efort’.

Privind din experiența Creative Mornings, Ștefania Robu crede că pentru a susține noua formă de interacțiune, avem nevoie de o dinamică diversă, de tipuri de relaționare cât mai variate. Mai ales în contextul zoom fatigue, interacțiunea a fost dificil de păstrat la același nivel de intensitate – pentru a construi ceva relevant este nevoie de răbdare, adaptare și experimentare.

CINE ESTE PUBLICUL ONLINE?

Pentru Pelicam, atragerea unui public interesat în mod real de temele festivalului s-a dovedit un plus în relație cu participarea online. Dacă ai un conținut clar definit, spune Anca, online-ul este o oportunitate reală de a ajunge la mai mulți oameni, ceea ce îi determină să gândească și pe viitor un eveniment hibrid, care să folosească și spațiul fizic și cel online. Deși e prea devreme pentru a trage niște concluzii clare, Doru Talos spune că este totuși evident că avem nevoie de produse culturale noi, dar dublate de strategii noi – de promovare, de accesibilizare, de dezvoltare a publicului, care, spune el ‘nu se produce imediat doar pentru că faci accesibil conținut online, este ceva ce trebuie construit în timp, cu mult efort’.

ESTE TEATRUL ONLINE – TEATRU?

Zenkő Bogdán (Fabrica de Pensule) scoate în evidență necesitatea de a reinventa sau cel puțin reconsidera terminologia cu care suntem obișnuiți în domeniul cultural. Este teatrul online teatru sau nu? Este necesar să regândim definițiile pe care le folosim pentru genurile artistice, în relație cu transformările de conținut dar și de format pe care acestea le suferă în contextul actual? Unii termeni, precum arte performative, par să încapsuleze mai bine diversitatea mediului și include un orizont mai larg de moduri de expresie.

CE RĂMÂNE DUPĂ EXPERIMENT?

Din perspectiva filmului, Monica Sebestyen (Cinema ARTA) crede că subiectul este în mod egal valid – ‘Un lucru bun care poate să iasă din această experiență este faptul că ne obligă să chestionăm, să experimentăm, să găsim alte formate și să ne întrebăm în mod serios ce rămâne după aceste experimente, ce este cu adevărat esențial?’

Modul în care experimentul se poate permanentiza însă, spune Ioan Maxim (cercetător) este de a fi susținut de o infrastructură stabilă pentru sectorul cultural, pe baza căreia se pot continua programe relevante și puternice.

• ARTA